

RELAȚIILE ROMÂNNO-FRANCEZE ÎN LUNA MAI 1932, REFLECTATE ÎN PAGINILE COTIDIANULUI BĂNĂȚEAN *VESTUL*

*Eusebiu Narai**

Cuvinte cheie: diplomație, România, Franța, Banat, *Vestul*

Keywords: diplomacy, Romania, France, Banat, *The West*

I. Politica externă a României în luna mai 1932

În cadrul *Conferinței Micii Înțelegeri*, desfășurată în capitala iugoslavă, în mai 1932, Franța a fost aspru criticată, deoarece, în repetate rânduri, favorizase, din punct de vedere economic, mai mult fostele state inamice din Primul Război Mondial și țările neutre, însă, în pofida acestui fapt, reprezentanții acestei alianțe considerau că era necesară implementarea unei forme revizuite a planului Tardieu, singurul capabil de a stopa expansiunea germană spre zona central-europeană și de a asigura larga cooperare a statelor din regiune.¹

Ministrul român de Externe, Dimitrie Ghika, dezvăluia presei, în ziua de 21 mai 1932, faptul că statele Micii Antante erau de acord cu o confederație danubiană cu un caracter pur economic, fără niciun fel de implicații politice, solicitând un aport financiar substanțial al Marilor Puteri la acest proiect foarte ambițios.²

În contextul impunerii, la Paris, a cabinetului Herriot, în iunie 1932, planul Tardieu fusese abandonat de cercurile politice franceze, dar reprezentanții Micii Înțelegeri “continuau să facă demersuri la Viena, la Budapesta, ca și pe lângă Marile Puteri, pentru a ajunge, totuși, la o cooperare pe baza tarifelor preferențiale, în regiunea central-europeană”. Așadar, după Conferința de la Londra, Mica Antantă “a preluat, sub forme proprii, ideile de cooperare în cadrul unei Uniuni economice danubiene”. Din păcate, eforturile Micii Înțelegeri au fost zadarnice, datorită disputelor dintre Marile Puteri, pe de o parte, și a respingerii

* Universitatea de Vest Timișoara, b-dul Vasile Pârvan, nr. 4, e-mail: eusebiu.narai@e-uvt.ro

¹ Eliza Campus, *State mici și mijlocii din centrul și sud-estul Europei în relațiile internaționale. Prima jumătate a secolului al XX-lea* (București: Editura Politică, 1988), 190–191.

² Ibid., 191–192.

proiectului unei cooperări economice între statele dunărene, de către cercurile conducătoare de la Viena și Budapesta.³

Nu trebuie omis faptul că, la *Conferința pentru Uniunea Federală Europeană*, desfășurată în intervalul 15–22 mai 1931, în capitala Franței, a fost aprobată, cu unanimitate de voturi, propunerea lansată de Nicolae Titulescu (21 mai 1931), privind înființarea *Creditului Agricol Internațional*.⁴

În mai 1932, secretarul de stat (von Bülow) a cerut oamenilor de afaceri germani să investească în România, Iugoslavia și Bulgaria.⁵

II. Percepția cotidianului bănățean asupra relațiilor româno-franceze în cursul lunii mai 1932

Numărul din 21 mai 1932 al ziarului *Vestul* făcea un nou bilanț al turneului *Ripensiei* în Franța:

“*Ripensia* a deschis larg porțile, până acum întredeschise, ale Occidentului ... Astăzi, footballul românesc este o marcă în Franța. O echipă română poate constitui capul oricărui afiș și fiecare oraș din Franța primește, bucuros, formațiile noastre ...

... *Ripensia* a debutat cu o victorie asupra uneia din echipele mari ale Franței, a învins pe *S.O. Montpellier*. Aceasta, după 4 zile de călătorie, contra unui adversar care a învins pe un *Bocskai*, *Admira* și *Sparta*. Nu că *S.O.M.* este o echipă mai bună ca cele din Europa Centrală, dar luptă cu mijloace mai greu de combătut.

A doua zi după *Montpellier*, timișorenii au dispus de *Olympique Arles* cu 4:1. Cum să se prețuiască această izbândă, când, la noi, nici nu se știe că *Arles* este un important centru footballist, că echipa locală e destinată să facă parte din marea divizie profesională și că *Olympique Marseille* a pierdut cu 4:0, în fața victimelor *Ripensiei* ...

...Cele 4 luni de șomaj, plus oboseala călătoriei și greutatea primelor jocuri, au început să-și arate colții.

³ Ibid., 192.

⁴ Nicolae Titulescu, *Politica externă a României*, George G. Potra, Constantin I. Turcu, Ion M. Oprea, eds. (București: Editura Enciclopedică, 1994), 350.

⁵ Constantin Buchet, *România și Republica de la Weimar, 1919–1933. Economie, diplomatie și geopolitică* (București: Editura All Educational, 2001), 91. Alte informații despre politica externă românească la finalul guvernării Iorga-Argetoianu (mai 1932) regăsim și în lucrările: Eliza Campus, *Din politica externă a României, 1913–1947* (București: Editura Politică, 1980); Frederic C. Nanu, *Politica externă a României, 1919–1933*, trad. Liliana Roșca, Emanuela Ungureanu (Iași: Editura Institutului European, 1993); Nicolae Ciachir, *Marile Puteri și România (1856–1947)* (București: Albatros, 1996); Eliza Campus, *Mica Înțelegere*, ediția a 2-a (București: Editura Academiei Române, 1997); Viorica Moisuc, *Premisele izolării politice a României, 1919–1940* (București: Humanitas, 1991).

Încă în revanșa cu *S.O Montpellier*, în care *Ripensia* conducea cu 2:1, proas-tele condiții fizice au jucat un rol hotărâtor, căci, până la urmă, a pierdut cu 4:3”⁶

Urmează descrierea meciurilor de la Marsilia, Hyères, Nissa, Paris, Rouen, Brest.⁷

Articolul se încheie cu următoarele comentarii:

“În 7 zile, *Ripensia* a călătorit 2.500 km și a dispus de 5 adversari penibili.

Sâmbătă, *Ripensia* a jucat la *Lorient* și a câștigat cu 5:2. Cu o săptămână înainte, *Lorient* a învins pe *Kispest*. După o noapte de călătorie, *Ripensia* ajunge, duminică, la ora 2, la Havre și învinge pe *H.A.C.* cu 3:1. Oricine urmărește footballul francez, știe că *H.A.C.* este una din echipele mari ale Franței.

Luni – odihnă, marți – călătorie (600 km) și *Ripensia* dispune, joi, cu 3:1, de selecțiunea pe care, trei zile mai târziu, Admira o învinge cu 2:1 (0:1). Vineri – călătorie și sâmbătă – profesioniștii români primesc replica celei mai bune echipe, *Stade Français*.

După ce, cu *Waker* din Viena, parizienii au obținut ușor un draw, în fața *Ripensiei* s-au înclinat cu 3:1.

Duminică dimineața, alți 500 km de tren și o ispravă senzațională dă un final strălucit turneului.

La Mulhouse, echipa care n-a înregistrat nicio înfrângere, care a făcut mat-churi nule cu *Rapid Viena* și *First Viena*, se înclină – cu 4:1 – în fața *Ripensiei* ... *F.C. Mulhouse* înseamnă cel mai bun football francez ...”⁸

Era o analiză, “la sânge” și “la rece”, a prestației echipei profesioniste timișorene în Franța, redactorii ziarului *Vestul* reconfirmându-și aptitudinile jurnalistice.

La începutul lunii mai 1932, ziarul *Vestul* prezenta, în paginile sale, atribu-țiile experților financiari:

“Problema datoriei publice, în ansamblul ei, va fi studiată personal de d. Charles Rist, care va fi ajutat de d-nii.: prof. Tutuc (administrator delegat per-manent al Casei de Amortizare) și Em. Giuan (directorul datoriei publice). Studiul acestei probleme se va face concomitent cu studierea problemei contri-buțiilor directe și indirecte.

D. M. Brailley, controlor general de armată, a fost atașat pe lângă Ministerul Armatei, urmând ca, împreună cu secretarul general al Ministerului Armatei și cu consilierul-controlor al acestui departament, să studieze, cu de-amănuntul, structura bugetului Ministerului Armatei, în special modul cum se face, în pre-zent, aprovizionarea armatei cu diferite produse de care are nevoie, precum și modul cum se face angajarea cheltuielilor la acest departament.

⁶ *Vestul* III, 532 (Timișoara, 21 mai 1932): 3.

⁷ Ibid.

⁸ Ibid.

D-nii. André Poisson (inspector general de finanțe) și Eugène Marquais (administrator financiar) au fost detașați pe lângă Direcția Generală a Contabilității Statului și pe lângă Direcția Mișcării Fondurilor, urmând a lucra cu d-nii. directori I. Banciu, I. Filipescu și D. Popa.

D. Julien Goutier (inspector de contribuții directe) a fost atașat pe lângă Direcția Contribuțiunilor Directe, urmând a lucra cu d. director Iordan Ștefănescu.

D. Jules Picharles (inspector de contribuții indirecte) a fost atașat pe lângă Direcția de Contribuțiuni Indirecte, urmând a lucra cu d-nii. directori Șt. Bogdănescu și I. Duțulescu”⁹

Din cele expuse mai sus deducem faptul că experții financiari francezi considerau că trebuie coroborată reducerea datoriei publice cu creșterea contribuțiilor directe și indirecte la bugetul statului.

În același număr, cotidianul bănățean reda comentariile ziarului bucureștean *Curentul*, care exprima punctul de vedere al cercurilor politice de dreapta din țara noastră. Ziarul amintit critica intenția experților francezi de a consolida bugetul statului prin introducerea de noi impozite, considerând că “această nouă impunere nu ar fi o soluție salutară pentru economia generală a țării, căci, înainte de toate, e absolut necesar să se reducă cheltuielile”. În egală măsură, *Curentul* prezenta opinia mareșalului Alexandru Averescu privind caracterul neconstituțional al implicării experților străini în reducerea bugetului general al statului român.¹⁰

Citind, printre rânduri, acest articol, putem sesiza o solidarizare, cel puțin parțială, a redacției cotidianului *Vestul* cu optica generală a ziarului *Curentul* și cu părerea exprimată, fără menajamente, de către Averescu, liderul Partidului Poporului, intrat, din nou, în conflict cu liberalii ce susțineau cabinetul de așa-zisă uniune națională.

În numărul din 6 mai 1932, cotidianul *Vestul* dezvăluia adevăratul scop al prezenței, în țară, a Comisiei de Experți Financiari:

“În decursul zilei de ieri (5 mai 1932 – n.n.), Comisia Experților Financiari, în frunte cu dnii. Rist și Auboin, au lucrat – în permanență – cu unii funcționari superiori ai Ministerului de Finanțe, discutând, îndeosebi, următoarele probleme: 1. reorganizarea sistemului de încasări; 2. nivelarea impunerilor, în concordanță cu încasările; 3. asigurarea stabilizării; 4. răscumpărarea cupoanelor externe; 5. achitarea datoriilor statului, contractate atât în țară, cât și în străinătate.

Datoriile interne, neachitate de la 1910, se ridică la suma de 11 miliarde lei.

⁹ *Vestul* III, 518 (Timișoara, 1 mai 1932): 12.

¹⁰ *Ibid.*

La aceasta se mai adaugă suma de 1,2 miliarde lei, reprezentând datoria statului față de pensionarii și funcționarii neplățiți și avem imaginea fidelă a situației noastre financiare și a adevăratului scop al prezenței, în țară, a comisiei de experți financiari”.¹¹

Exprimând punctul de vedere al național-țărăniștilor bănățeni, și, implicit, al conducerii centrale a PNT, ziarul *Vestul* se număra printre puținele publicații care încercau să dezlege “misterul” venirii urgente, în România, a experților financiari străini. “Secretomania” din jurul discuțiilor purtate la sediul Ministerului de Finanțe era dublată, în mod surprinzător, de informarea tardivă a președintelui Consiliului de Miniștri, Nicolae Iorga, asupra acestei vizite inopinate. De altfel, de nenumărate ori, mass-media locală și centrală semnalase disfuncționalități grave în funcționarea guvernului “de uniune națională”.

În numărul din 7 mai 1932, cotidianul timișorean expunea, succint, soluțiile avansate de experții financiari francezi, prezentând și atitudinea Partidului Poporului față de comisia internațională amintită:

“În cercurile financiare din Capitală se susține faptul că situația financiară și economică a României, în comparație cu cea internațională, ar fi fost satisfăcătoare dacă nu s-ar fi comis o serie de greșeli grosolane sub regimul actualului guvern de tehnicieni. Criza actuală din țara noastră e consecința unei administrații rău organizate, pe de o parte, iar, pe de altă parte, este urmarea firească a plăților unor datorii externe, care puteau fi amânate fără nicio dificultate.

Totuși, experții străini au speranțe și cred că, în restul anului curent (1932 – n.n.), vor putea reduce deficitul amenințător ce s-a înregistrat, până acum, în buget, prin:

1. Raționalizarea încasărilor și plăților, și
2. Economii generale și crescânde.

Dacă se vor accepta și preconiza metodele propuse de dâșii, atunci deficitul bugetului – la 31 decembrie 1932 – nu va întrece suma de 1,5 miliarde lei ...

Generalul Brailley (expertul financiar al armatei franceze) a făcut constatarea că prețul fânului și al cărnii a scăzut simțitor, deci și bugetul Ministerului Apărării Naționale va trebui redus la capitolele respective.

În timp ce experții francezi continuă, cu asiduitate, studiul financiar, oficioasele dlui. Goga și ale dlui. mareșal Averescu îi atacă cu o violență neobișnuită. Este curios faptul că cele două fracțiuni ostile ale aceluiași partid sunt de acord în această chestiune”.¹²

Merită menționate raporturile foarte reci dintre Sever Bocu și Octavian Goga, foarte apropiați înainte de Marea Unire, liderul țărănist bănățean fiind extrem

¹¹ *Vestul* III, 520 (Timișoara, 6 mai 1932): 1.

¹² *Ibid.*, 521 (Timișoara, 7 mai 1932): 4.

de dezamăgit față de reacția “palidă” a “poetului pătimirii noastre” la împărțirea Banatului, cu precădere între România și Regatul Sârbo-Croato-Sloven. Nemulțumit de atitudinea, tot mai critică, a bătrânului mareșal Averescu față de liberali și față de guvernul de concentrare, regele Carol al II-lea a reușit, destul de rapid, să-l determine pe Goga să se desprindă din Partidul Poporului și să înființeze o nouă formațiune politică, având o orientare de dreapta și unele puncte programatice cu nuanțe extremiste.

Într-un articol al ziarului *Vestul* din 8 mai 1932 se anunța faptul că experții străini au hotărât achitarea salariilor și pensiilor pe luna mai 1932, inclusiv în provinciile alipite, precum și intenția comisiei Rist de a da publicității, la 20 mai 1932, “rezultatul constatărilor, împreună cu propunerile sale în vederea ameliorării situației financiare”.¹³

Deci, problemele discutate de Comisia Experților Financieri din străinătate nu mai puteau fi ascunse, mult timp, opiniei publice românești, iar achitarea salariilor și pensiilor restante trebuia realizată cu prioritate.

Din numărul ziarului *Vestul*, apărut în ziua de 12 mai 1932 aflăm că, după 15 mai, urma să înceapă redactarea definitivă a raportului general asupra situației economice și financiare a țării, însă, până la sistematizarea datelor necesare pentru acest raport, Charles Rist pleca într-o excursie pe Dunăre, timp de trei zile, pe un yacht regal, în calitate de oaspete al lui Carol al II-lea. Aceasta era o oportunitate, pentru Rist, de “a face o dare de seamă amănunțită Suveranului, asupra constatărilor sale privitor la situația generală a țării din punct de vedere financiar”.¹⁴

Așadar, suveranul României era extrem de îngrijorat față de situația financiară a țării, având încredere deplină în analiza obiectivă realizată de comisia de experți străini, condusă de către Ch. Rist.

În numărul din 13 mai 1932 se relata despre plecarea lui Charles Rist în Franța și despre prima ședință a Consiliului Național Economic:

“Consiliul Național Economic a ținut, ieri după-masă (10 mai 1932 – n.n.), prima ședință. Cu această ocazie, s-a manifestat un viu interes în ceea ce privește constatările experților francezi. Înainte de ședință, d. Argetoianu a avut o lungă întrevvedere cu d. Rist. În urma acestei prime ședințe a Consiliului Național Economic, se va vedea rezultatul activității delegației franceze. Experții au făcut, deja, o dare de seamă d-lui. Rist despre lucrările efectuate în prima perioadă a activității lor.

Pe baza acestei dări de seamă, d. Rist va da publicității concluziile sale relativ la situația financiară și economică a României. După aceasta, d. Rist va pleca

¹³ Ibid., 522 (Timișoara, 8 mai 1932): 4.

¹⁴ Ibid., 524 (Timișoara, 12 mai 1932): 4.

la Paris, spre a pune la curent cercurile interesate cu rezultatul activității sale, pe de o parte; pe de altă parte, spre a se orienta asupra noii situații politice din Franța, create prin moartea președintelui Doumer. În timpul șederii sale în Paris, d. Rist va începe anumite tratative în vederea asanării financiare (a României – n.n.). În acest timp, ceilalți experți vor continua activitatea lor, spre a termina și a doua parte a lucrărilor financiare. Cu această ocazie, d. Rist va face expertiza sa definitivă, care va conține și soluțiile necesare pentru restabilirea vieții noastre economice și financiare. Evident, toate acestea vor depinde, în mare măsură, și de politica externă a cabinetului ce va urma după Tardieu.

Membrii acestui Consiliu sunt în număr de 25, dar, până acum, au fost numiți numai 21. De asemenea, nici președintele n-a fost, încă, numit. La ședința de ieri n-au participat următorii membri, din cauză că nu erau în Capitală: d. Cantacuzino, d. Mihalache (fost ministru de Interne), d. Madgearu, d. Garoflid, d. Cămărășescu, d. Const. Brătianu și d. Antonescu. N-a participat nici d. Vasilescu-Carpen, ministru demisionat, deși era în București. Ședința a fost prezidată de d. Argetoianu. Consiliul Economic a luat în discuție normele și formalitățile după care va funcționa și s-a ocupat cu studiul consiliilor similare existente în alte țări. În regulamentul de funcționare se vor adopta multe dispozițiuni din regulamentul aceluiași consiliu din Germania”¹⁵

În concluzie, în raportul definitiv al Comisiei de Experți Financieri se regăseau atât datele reale ale situației economico-financiare a României, cât și soluțiile prevăzute pentru redresarea sa, totul depinzând și de politica externă a noului guvern de la Paris. Ambivalența măsurilor economice adoptate de cabinetul Iorga-Argetoianu rezultă, pe de o parte, din acceptarea expertizei înaintată de comisia franceză, iar, pe de altă parte, din întocmirea regulamentului de funcționare a Consiliului Național Economic, ce avea – drept scop – salvarea economiei românești, după model german.

În această perioadă, controlul străin asupra economiei românești se intensifica, aplicându-se și la nivel local. Astfel, în ziua de 13 mai 1932, Ch. Rist, președintele delegației franceze, însoțit de câțiva experți, a plecat la Sibiu, pentru a monitoriza, cu mare atenție, situația încasărilor la Administrația Financiară din orașul respectiv.¹⁶ O asemenea implicare, chiar dacă era bine intenționată, nu putea genera decât ostilitatea opiniei publice și chiar a organelor administrative, atât locale, cât și centrale.

Numărul ziarului *Vestul* din 20 mai 1932 ne informează asupra plecării consilierilor tehnici ai B.N.R., Bolgert și Guitard (auxiliarii lui Roger Auboin), la Paris, cu *Orient-Expresul*, cu o zi în urmă fiind primiți de către Zamfir

¹⁵ Ibid., 525 (Timișoara, 13 mai 1932): 4.

¹⁶ Ibid., 526 (Timișoara, 14 mai 1932): 4.

Brătescu (subsecretar de stat la Ministerul de Finanțe), care, vorbind în numele lui Constantin Argetoianu, “le-a mulțumit pentru munca depusă și serviciile ce ne-au adus cât timp au lucrat aici”.¹⁷ Rezultă faptul că raportul comisiei de experți financiari străini se finalizase, fiind necesară prezentarea acestuia noului cabinet francez.

De asemenea, în numărul său din 24 mai 1932, cotidianul bănățean prezenta părerea experților francezi de pe lângă Ministerul de Finanțe privind salarizarea funcționarilor ce urmau a fi concediați:

“Experții francezi, împreună cu organele Ministerului de Finanțe, au studiat, mai multe săptămâni de-a rândul, modalitățile de reducere a cheltuielilor statului. În urma acestor cercetări s-a ajuns la o înțelegere comună, în urma căreia s-a stabilit că bugetul țării este prea încărcat cu salariile funcționarilor publici. În această privință, ziarul Lupta publică, cu rezerva cuvenită, următoarele:

Părerea experților francezi și a organelor Ministerului de Finanțe este că funcționarii de stat sunt cu 50 000 mai mulți decât ar putea fi suportați de buget. După părerea experților francezi, acest surplus de funcționari se găsește în corpul funcționarilor administrativi sau în corpul profesorilor, învățătorilor și în magistratură. Această chestiune nu s-ar putea rezolva altfel decât prin cererea unui concediu de 1 an, din partea funcționarilor respectivi. În acest sens, statul va face un apel către dânșii. În timpul concediului, statul le va achita, lunar, câte jumătate din salariu. În schimb, acești funcționari vor avea facultatea de a se ocupa cu ce voiesc, în timpul concediului”.¹⁸

Aceasta era, de fapt, o soluție “de avarie” pentru restrângerea cheltuielilor bugetare ale statului român, prefigurând noi curbe de sacrificiu.

La finele lunii mai 1932, situația financiară, de altfel foarte gravă, a țărilor dunărene a intrat, din nou, în atenția Ligii Națiunilor, fiind desemnați o serie de experți pentru examinarea acesteia, după cum rezultă din paginile ziarului *Vestul*:

“În sesiunea actuală, Consiliul Societății Națiunilor, în ședința de la 21 mai a adoptat o rezoluție cu privire la situația financiară a țărilor dunărene, invitând Comitetul Financiar să desemneze o delegație care să examineze imediat, împreună cu experții guvernelor și cu orice alți experți financiari, ce va crede necesar, problemele ridicate de raportul Comitetului Financiar...”

Dând urmare acestei rezoluții, dl. Matos (președintele, în exercițiu, al Consiliului S.N.) a desemnat, după consultarea guvernelor, experții următori: dl. Musy (consilier federal la Departamentul de Finanțe al Elveției), dl. Frère (Belgia) și dl. Trip (Olanda).

¹⁷ Ibid., 531 (Timișoara, 20 mai 1932): 4.

¹⁸ Ibid., 533 (Timișoara, 24 mai 1932): 4.

Din partea sa, Comitetul Financiar a desemnat pe următorii 5 membri ai săi: președintele – Suvich (Italia); membrii – Norman Davies (Statele Unite), Sir Otto Niemeyer (Anglia), Dayres (Franța), dr. Paul Kaempfner (Germania) și Popsisil (Cehoslovacia).

Ca experți guvernamentali vor funcționa: Sir Leith Ross (Anglia), prof. Beneduce (Italia) și Peizof (Franța)¹⁹.

Datele cuprinse în raportul semnat de către Rist trăgeau un semnal de alarmă asupra situației economice a tuturor statelor danubiene, majoritatea având un profil agricol. Nu trebuie să ne surprindă faptul că experții desemnați, pentru examinarea sa, de Societatea Națiunilor reprezentau state occidentale și central-europene, cu o industrie puternică și care își dovediseră, cel puțin până atunci, capacitatea de a remedia efectele crizei de supraproducție.

În numărul său din 28 mai 1932, *Vestul* își anunța cititorii despre demisia lui Roger Auboin, consilierul tehnic al Băncii Naționale a României, demisie determinată – după toate probabilitățile – de fricțiunile apărute între Charles Rist și Constantin Argetoianu. În opinia redactorilor ziarului bănățean, era vorba despre o solidarizare a lui Auboin cu ceilalți experți francezi, ofenșați de afirmațiile guvernului român.²⁰

Așadar, cabinetul de la București încălca norme de conduită elementare, determinând, prin reacțiile sale exagerate față de publicarea raportului Rist, o nouă deteriorare a raporturilor româno-franceze.

Potrivit redacției cotidianului timișorean, demisia lui Roger Auboin ar fi pus guvernul român într-o situație ingrată, la aceasta adăugându-se comunicatul, aparent liniștitor, al Băncii Naționale și vestea audiențelor, “pe bandă rulantă”, de la Palatul Regal:

“Raportul financiar al dlui. Ch. Rist, pe de o parte, iar, pe de altă parte, știrile despre demisia dlui. Auboin, expertul financiar pe lângă Banca Națională, preocupă opinia publică din Capitală și din întreaga țară.

În legătură cu acest raport, s-au răspândit unele știri alarmante, între care este și confirmarea demisiei dlui. Auboin.

În privința aceasta, cercurile competente au declarat următoarele:

Toate știrile care s-au răspândit în legătură cu raportul dlui. Rist nu pot să fie decât dăunătoare economiei naționale și, în general, situației interne, căci aceste știri au fost interpretate greșit și, în forma în care au apărut, nu pot decât să înrăutățească situația financiară.

Ieri (26 mai 1932 – n.n.) a circulat, cu insistență, zvonul că ar exista un viu conflict între guvern și Ministerul de Finanțe, respectiv Banca Națională.

¹⁹ Ibid., 536 (Timișoara, 27 mai 1932): 4.

²⁰ Ibid., 537 (Timișoara, 28 mai 1932): 4.

În urma acestei versiuni, direcțiunea Băncii Naționale a găsit de cuviință să dea următorul

COMUNICAT:

1. Direcțiunea Băncii Naționale nu are cunoștință despre demisia dlui. Auboin.
2. Raportul dlui. Rist a fost terminat și înaintat Băncii Naționale, însă direcțiunea ei nu l-a discutat încă; în consecință, această instituție nu a putut lua, până în prezent, nicio atitudine.
3. În urma dispozițiilor financiare luate în ultimul timp, nu s-a ivit niciun conflict între guvern, Banca Națională și Ministerul de Finanțe.

Acest comunicat semioficios ar fi suficient numai în cazul când nu s-ar fi răspândit anumite știri care au, la bază, un mare procent de adevăr.

Tot trebuie să fi fost ceva la mijloc, căci, imediat după apariția comunicatului, a avut loc o lungă consfătuire între dl. Argetoianu (ministru de Finanțe) și dl. Angelescu (guvernatorul Băncii Naționale). La sfârșitul acestei consfătuiri – ora 12 a.m. – dl. Argetoianu s-a prezentat în audiență la Suveran.

Audiența n-a durat mai mult de jumătate de oră, căci la ora 1 jumătate a fost primit – la Palat – dl. Iorga (prim-ministru), iar, după dânsul, Suveranul a primit pe dl. Angelescu (guvernatorul Băncii Naționale).

În legătură cu aceste audiențe, reprezentanții presei din Capitală n-au putut afla mai mult decât atât, că audiențele au fost în legătură cu situația financiară.

Ziarul *Lupta*, ocupându-se de obiectul discuției cu ocazia audiențelor, constată că mai mulți membri ai Corpului diplomatic au făcut importante declarații în legătură cu chestiunile financiare de actualitate, și că aceste declarațiuni ar fi fost cauza audiențelor”²¹

Gravitatea informațiilor despre situația economico-financiară a României, incluse în raportul Rist, a dus la o derută generală a autorităților, care nu mai erau capabile nici măcar să cenzureze declarațiile diplomaților români. Mai mult, regele Carol al II-lea se implica, din nou, în rezolvarea dificilei situații economice interne, depășindu-și, cu mult, atribuțiile constituționale. Chiar și ordinea audiențelor la Palat demonstrează preferința suveranului pentru ministrul de Finanțe, Constantin Argetoianu, omul său de încredere.

În numărul său din 31 mai 1932, *Vestul* relua informațiile ziarului britanic *Daily Herald*, privind organizarea, la Lausanne (Elveția), a unei *Conferințe internaționale a reparațiilor și a valutei*, destinată refacerii economiei europene, în general, “căci, în ultimul timp, valuta fiecărei țări s-a dezzechilibrat așa de mult încât ar duce la un dezastru sigur, dacă nu se va pune capăt acestui proces de descompunere a vieții financiare din întreaga Europă”²²

²¹ Ibid., 538 (Timișoara, 29 mai 1932): 4.

²² Ibid., 539 (Timișoara, 31 mai 1932): 1.

Deci, la nivel european, se căutau soluțiile cele mai adecvate pentru refacearea economiilor naționale și pentru reechilibrarea bugetelor, profund afectate de criză.

Redacția ziarului *Vestul* urmărea, îndeaproape, și situația politică din Franța, manifestându-și indignarea și regretul profund față de asasinarea președintelui francez (Doumer) și față de moartea subită a directorului Biroului Internațional al Muncii (Albert Thomas), organism creat în cadrul Conferinței de Pace de la Paris (1919–1920).

Astfel, în numărul din 8 mai 1932, redacția cotidianului bănățean deplângea dispariția, în condiții tragice, a președintelui francez, pedagog “de școală veche” și veritabil model moral, demn de urmat pentru întreaga națiune franceză:

“Medicul rus Pavel Gargulow (antibolșevic, fostul șef al fasciștilor ruși) descarcă două gloanțe de revolver în capul președintelui Republicii Franceze, dl. Doumer, prezent la deschiderea unei expoziții a operelor scriitorilor francezi care au participat la Primul Război Mondial, în după-amiaza zilei de 6 mai 1932. Au fost răniți ușor celebrul scriitor francez Claude Farrère și Gaston Guihard (șeful Siguranței Generale a Republicii Franceze).

Supus unei intervenții chirurgicale craniene, bătrânul președinte (78 ani) a primit o transfuzie de sânge, dar a încetat din viață în cursul nopții de 6/7 mai 1932. Prins imediat de autorități, atentatorul a motivat actul său prin faptul că Franța nu face nimic pentru înfrângerea bolșevismului rusesc, fiind foarte aproape de a fi linșat de mulțime.

Decesul violent al președintelui Franței a impresionat adânc opinia publică a tuturor țărilor”.²³

Deși scena politică franceză era împărțită, aproape egal, între forțele de dreapta și cele de stânga, se afirmau, tot mai mult, în ultima vreme, formațiunile extremiste, adepte ale asasinatului politic. O asemenea formațiune, cu profunde ramificații externe, a preferat să-l asasineze pe președintele francez, pentru a atrage atenția asupra pericolului reprezentat de regimul comunist de la Moscova. Practica asasinatului politic va cuprinde, rând pe rând, aproape toate țările de pe continentul european.

La câteva zile distanță survenea și moartea lui Albert Thomas, semnalată, în egală măsură, de redacția ziarului *Vestul*:

“La Paris, într-un restaurant din apropierea gării Saint-Lazare, în urma unei crize diabetice, în seara zilei de 9 mai 1932, dl. Albert Thomas (directorul Biroului Internațional al Muncii) a leșinat, încetând din viață la spitalul Beaujou, la ora 23⁴⁵”.

²³ Ibid., 522 (Timișoara, 8 mai 1932): 4.

După această scurtă descriere a cauzei decesului, cititorilor bănățeni le erau oferite și câteva date biografice:

“...născut în 1878, la Champigny sur Marne; lider al socialismului francez; în Primul Război Mondial a dat dovadă de un puternic naționalism în rolul ce i s-a dat, de a organiza producția munițiilor de luptă; tot în Primul Război Mondial, a ținut o serie de cuvântări însuflețitoare, la Iași; în 1920 este numit directorul Biroului Internațional al Muncii, de pe lângă Liga Națiunilor”.²⁴

Organ de presă al Partidului Național-Țărănesc, care încheiase un cartel electoral cu Partidul Social-Democrat în anul 1928, *Vestul* își exprima, deloc întâmplător, simpatia față de un ilustru reprezentant al mișcării socialiste franceze și internaționale.

În numărul din 12 mai 1932, redacția cotidianului timișorean relatează despre rezultatul alegerilor din Franța, constatând succesul partidelor de stânga, pentru locurile unde fusese declarat *balotaj*. Se considera, pe bună dreptate, că demisia guvernului Tardieu era iminentă și că E. Herriot va fi însărcinat cu formarea unui nou cabinet. Rezultatele, însumate, ale ambelor scrutinuri erau următoarele: conservatorii – 5 mandate; republicanii – 130 mandate; republicanii de stânga – 63 mandate; republicanii radicali – 61 mandate; radicalii și radical-socialiștii – 150 mandate; republicanii socialiști – 50 mandate; socialiștii – 130 mandate; comuniștii disidenți – 11 mandate; comuniștii – 10 mandate. Totuși, mai lipseau rezultatele pentru 5 mandate, “recoltate” din coloniile Guyana, Guadelupa, Indiile franceze și Réunion.²⁵

Se reconfirma, în acest mod, o ușoară ascensiune a forțelor de stânga, pe fondul emoțional provocat de moartea violentă a președintelui Republicii Franceze, Doumer.

În urma unei ședințe a Adunării Naționale, desfășurată în ziua de 12 mai 1932, între orele 14⁰⁰–16⁴⁵, Lebrun a fost ales președinte al Republicii Franceze. Din cele 828 de voturi exprimate, Lebrun a obținut 633 (adică 76,45%), în timp ce contracandidații săi au înregistrat procentaje mult mai mici: Fauré – 114 voturi (~13,77%); Painlévé – 12 voturi (0,14%); Cachin – 8 voturi (0,09%). Trebuie amintit faptul că 49 liste de vot au rămas albe.²⁶

Acest veritabil reviriment al stângii franceze s-a evidențiat și prin alegerea lui Lebrun, în calitate de președinte al Republicii Franceze, cu o largă majoritate de voturi, până la proclamarea celei de-a V-a Republici, în timpul lui Charles de Gaulle, Franța fiind o republică parlamentară.

Într-un articol apărut în ziua de 14 mai 1932, *Vestul* își anunța cititorii

²⁴ Ibid., 524 (Timișoara, 12 mai 1932): 4.

²⁵ Ibid.

²⁶ Ibid., 525 (Timișoara, 13 mai 1932): 4.

despre parastasul ținut la Patriarhia Română, la 11 mai, “pentru odihna sufletului președintelui Doumer”, solemnitate la care a participat și regele Carol al II-lea.²⁷

Era reafirmat, astfel, atașamentul României față de Franța, manifestat la cel mai înalt nivel (Casa Regală), în pofida atitudinii ambivalente a unor cercuri guvernamentale de la București, care subminaseră, în acest mod, excelențele relații bilaterale și chiar alianțele inițiate de Franța, din care făcea parte și România, alianțe ce pledau pentru menținerea statu-quo-ului teritorial stabilit la sfârșitul Primului Război Mondial.

După ce preciza că gazetarul francez Géo London, colaboratorul ziarului *Le Journal*, a sosit în Capitală, cu avionul, în ziua de 14 mai 1932, acesta vizitând România, cu câteva săptămâni în urmă, și traversând, cu acest prilej, Basarabia, redacția cotidianului bănățean se arăta intrigată de scopul vizitei sale.²⁸ Misterul din jurul vizitei gazetarului francez determina apariția mai multor zvonuri, cele mai credibile fiind legate de plecarea consilierilor tehnici ai B.N.R., Bolgert și Guitard, respectiv de tratativele pentru semnarea convenției comerciale româno-germane.

Numărul ziarului *Vestul* din 26 mai 1932 cuprindea, chiar pe prima pagină, un interviu acordat de către Herriot, posibil viitor prim-ministru al Franței:

“D. Herriot a acordat ziarului *Paris Midi* un interview, în care a făcut însemnate declarațiuni politice (la 24 mai 1932 – n.n.).

D. Herriot a lăsat să se înțeleagă că va accepta să formeze guvernul, îndată după constituirea noii Camere (Camera Deputaților, care avea dreptul de a desemna, prin vot, președintele Republicii Franceze – n.n.) și a adăugat că va încerca să realizeze, dacă va fi cu puțință, o largă uniune republicană.

În privința politicii externe, d. Herriot a accentuat că rămâne devotat apărării drepturilor imprescriptibile pe care Franța le deține pe baza tratatelor și a acordurilor liber semnate, făcând, astfel, aluzie la planul Young.

Chestiunea securității, a declarat d. Herriot, rămâne pe primul plan, până când se vor fi obținut garanții solide internaționale.

Față de Germania va trebui să se facă o politică foarte prudentă – a încheiat d. Herriot – căci orice exces ar risca să favorizeze extremismul lui Hitler”²⁹

Așadar, Herriot lansa ideea unei largi coaliții guvernamentale, hotărâtă să aplice deciziile economice adoptate de conferințele internaționale, inclusiv pe cele mai puțin convenabile Franței, continuând să pledeze, pe de o parte, pentru o barieră de securitate în jurul statului francez și a aliaților săi mai mici din centrul și răsăritul Europei, iar, pe de altă parte, pentru o detensionare a

²⁷ Ibid., 526 (Timișoara, 14 mai 1932): 4.

²⁸ Ibid., 527 (Timișoara, 15 mai 1932): 4.

²⁹ Ibid., 535 (Timișoara, 26 mai 1932): 1.

raporturilor franco-germane, care să limiteze ascensiunea extraordinară a național-socialiștilor conduși de Adolf Hitler.

În numărul din 27 mai 1932, cotidianul timișorean își informa cititorii despre întrevvederele dintre Tardieu, Herriot și Flandin, la Palatul Elysée, în prezența președintelui Republicii Franceze, Lebrun, desfășurată, timp de două ore, în ziua de 25 mai, cu caracter semi-secret. Redactorii ziarului *Vestul* presupuneau că Tardieu i-ar fi expus, cu această ocazie, lui Herriot poziția adoptată de cabinetul de la Paris față de principalele probleme externe (Conferința Dezarmării, Conferința de la Lausanne – privind reparațiile de război, situația gravă a statelor dunărene etc.), fiind certă desemnarea lui Herriot în funcția de prim-ministru.³⁰

O astfel de întrevedere avea o importanță deosebită, dovedind acceptul noului premier francez de a continua politica externă promovată de predecesorul său, cu acest prilej stabilindu-se și liniile unei bune colaborări între președintele Republicii și președintele Consiliului de Miniștri, indispensabilă în contextul în care criza economică începuse să-și arate “colții” și pe teritoriul Franței.

Numărul ziarului *Vestul* din 2 iunie 1932 era dominat, pe prima pagină, de un articol al cărui conținut nu mai surprindea pe nimeni, intitulat *Prăbușirea dictaturii!! Demiterea guvernului:*

“Astăzi (31 mai 1932 – n.n.) după amiază, la ora 5, s-a întrunit – la Palatul Regal din Calea Victoriei – Consiliul de Miniștri, sub președinția Regelui. Au fost prezenți toți miniștrii, iar, dintre subsecretarii de stat, numai d. Zamfir Brătescu de la Finanțe.

Din cuvântarea Regelui spicuim: Consiliul de Miniștri de astăzi este unul dintre cele care își are obârșia în vechile obiceiuri ale țării ... Aveți, în față, o problemă arzătoare și dureroasă. Un contract pe care Statul îl are cu slujitorii lui și care trebuie respectat cu orice străduințe. Ca rege al României, am jurat că voi fi părtaș la toate bucuriile și durerile neamului românesc.

După ce M. Sa Regele a terminat cuvântarea, au început discuțiunile în consiliu asupra diferitelor propuneri și soluții în ceea ce privește plata salariilor funcționarilor publici și soldele armatei. Regele a aprobat toate soluțiile, însă sublinia, mereu, că e nevoie de soluții imediate.

Ședința consiliului a durat 3 ore. La sfârșit, d. C. Argetoianu, însoțit de d-nii Ghica și Cantacuzino, a plecat. Dl. Iorga, rămânând singur, a cerut audiență particulară M.S. Regelui. În această audiență, d. N. Iorga a declarat Suveranului că e necesară o nouă reducere a salariilor și că, pentru aceasta, guvernul are nevoie de un puternic sprijin din partea Coroanei.

³⁰ Ibid., 536 (Timișoara, 27 mai 1932): 4.

Regele a respins, în mod hotărât, ideea reducerii salariilor.

În aceste condiții, N. Iorga s-a așezat la o masă, redactând scrisoarea de demisie a guvernului ... M.S. Regele a primit demisia, exprimând mulțumiri guvernului pentru munca și spiritul de sacrificiu de care a dat dovadă în așa de grele timpuri. Dl. N. Iorga a dat presei un comunicat în care spune că guvernul, neputând achita salariile curente, cât și restante, care se ridică la o sumă considerabilă, și, mai ales, fiind în imposibilitate de a recurge la soluții radicale fără a fi sprijinit de un partid puternic, a găsit potrivit să-și înainteze demisia, care a fost primită.

De la Palat, d. Iorga a refuzat de a mai merge cu mașina Preșidenției Consiliului de Miniștri, plecând acasă pe jos, iar apoi, îndată, la Văleni (Vălenii de Munte, unde înființase o Universitate Populară–n.n.).

Național-țărăniștii nu erau surprinși de cele întâmplate: Mihai Popovici se afla în Capitală; Iuliu Maniu era așteptat să sosească în București, în dimineața zilei de 1 iunie 1932; Mihalache a fost chemat telegrafic în țară; Madgearu urma să sosească în seara de 31 mai 1932; consfăturile frunțașilor PNȚ se țineau la G.G. Mironescu.

Într-o consfătuire prezidată de d. Duca, liberalii duciști au declarat că sunt contra unui guvern de concentrare, fiind gata să-și asume întreaga răspundere.

Titulescu a fost chemat telegrafic în țară, de către Regele Carol al II-lea, în vederea unui guvern de concentrare națională.

Al. Vaida-Voevod avea șanse foarte mari să devină prim-ministru, numele său figurând în cadrul discuțiilor Suveranului cu dr. C. Angelescu (guvernatorul B.N.R.).³¹

Din acest articol deducem faptul că regele Carol al II-lea își depășea, din nou, atribuțiile constituționale (oricum, destul de largi), forțând guvernul să adopte unele măsuri economice urgente. De altfel, cu un an în urmă, suveranul României impusese un guvern de așa-zisă uniune națională, condus de Nicolae Iorga, profesorul său, secondat de Constantin Argetoianu, adeptul unor soluții autoritare, colaborator intim al regelui. Acum, savantul de talie internațională, care acceptase să conducă un guvern fără susținerea fermă a unui partid politic, era sacrificat “pe altarul” ambițiilor personale ale lui Carol al II-lea. Se prefigura, deja, un nou guvern de concentrare națională, prezidat de marele diplomat Nicolae Titulescu, altă posibilă “marionetă” în mâinile “păpușarului” de la Palatul Regal, însă nici liberalii și nici național-țărăniștii nu erau dispuși să sprijine o astfel de soluție “de avarie”, pronunțându-se în favoarea unui cabinet cu o largă susținere parlamentară reală, din partea unui partid politic reprezentativ. Se vehicula, tot mai insistent, numele național-țărănistului Alexandru

³¹ Ibid., 541 (Timișoara, 2 iunie 1932): 1.

Vaida-Voevod, foarte apropiat de liderul partidului (Iuliu Maniu), cel puțin până în momentul respectiv, însă conta, destul de mult, și opinia guvernatorului Băncii Naționale în această privință.

Concluzii

Despăgubirile de război afectau profund relațiile internaționale, încercându-se soluționarea acestei probleme spinoase de către cercurile economico-financiare și politice americane, prin lansarea a două planuri (*Planul Dawes* – 1929 și *Planul Young* – 1930) și prin instituirea unui moratoriu general privind plata reparațiilor și a datoriilor de război (*Moratoriul Hoover* – 1931).

Din păcate, sfârșitul primei conflagrații mondiale nu aducea pacea, mult dorită, în Europa, sistemul versaillez dovedindu-și, destul de curând, ineficiența și lipsa de viziune. Pe ruinele fostelor imperii central și est-europene (Al Doilea Reich german, Austro-Ungaria – derivată din Imperiul Habsburgic, Imperiul Otoman și Imperiul Țarist) au apărut state naționale ori și-au întregit teritoriul state deja existente, care-și câștigaseră independența de ceva vreme și porniseră pe drumul modernizării. Unele state europene au adoptat, relativ devreme, modele autoritare sau totalitare de guvernare (Uniunea Sovietică, Italia, Turcia, Bulgaria, Polonia, Ungaria, Germania – devenită Republica de la Weimar, Portugalia etc.).

Marea criză economică mondială a determinat deteriorarea progresivă a relațiilor internaționale. Pe plan european s-au conturat mai multe probleme stringente și dificil de soluționat: reparațiile de război; Uniunea vamală austro-germană sau Proiectul Curtius-Schober; dezarmarea; proiectul uniunii europene ș.a.m.d. O îngrijorare deosebită au stârnit relațiile privilegiate sovieto-germane și tentativa reușită a Republicii weimariene de a obține egalitatea în drepturi cu celelalte state, în privința înarmării.

Formată pe baza principiului naționalităților, la sfârșitul primei conflagrații mondiale, România Mare va pleda, în permanență, pentru menținerea statu-quo-ului teritorial și pentru securitatea colectivă, respectând – cu strictețe – Pactul Societății Națiunilor și constituind o rețea de acorduri și tratate, menită să apere interesele fundamentale ale statelor mici și mijlocii din centrul și răsăritul Europei. Dominată de patru diplomați de renume mondial (Take Ionescu, Ionel Brătianu, Nicolae Titulescu și I.G. Duca), politica externă românească interbelică a fost definită prin: rolul determinant jucat în cadrul Micii Antante; deteriorarea raporturilor româno-sovietice, generată de disputa asupra Basarabiei; aderarea la Pactul Briand-Kellogg, completat cu doctrina Hoover-Stimson; strângerea relațiilor cu Polonia; inițiativa convocării unor conferințe balcanice, pentru realizarea unei noi alianțe regionale defensive;

reacția ostilă față de proiectul uniunii vamale austro-germane; atitudinea favorabilă față de planul Confederației Danubiene, lansat de Franța; confruntarea româno-maghiară în procesul optanților unguri din Transilvania; implicarea activă în lucrările Conferinței Dezarmării; relațiile privilegiate dintre România și Franța; acordurile comerciale și raporturile culturale româno-germane, etc.

Cotidianul bănățean *Vestul* a abordat, cu maximă seriozitate și obiectivitate, relațiile româno-franceze în timpul guvernării Iorga-Argetoianu (aprilie 1931-mai 1932), pe toate palierele (economic, politico-diplomatic, militar, cultural, științific, sportiv), inclusiv la nivel regional, de un interes aparte pentru cititori bucurându-se articolele de fond sau editorialele tipărite pe prima pagină a fiecărui număr, semnate cu numele propriu-zis al gazetarului respectiv sau sub un pseudonim relevant pentru gravitatea faptelor ori evenimentelor analizate.

În concluzie, în timpul cabinetului Iorga-Argetoianu (aprilie 1931-mai 1932), în pofida situației economice destul de dificile, a ascensiunii rapide a unor mișcări naționalist-extremiste, precum Garda de Fier, a erodării regimului parlamentar și a primelor tentative ale regelui Carol al II-lea de a-și impune un regim personal, politica externă românească a militat pentru menținerea păcii și securității la nivel european și mondial, pentru relații de bună vecinătate și, respectiv, de amicitie în cadrul alianțelor existente sau în curs de constituire (Mica Înțelegere și Antanta Balcanică), pentru păstrarea statu-quo-ului teritorial în Europa Centrală și de Sud-Est, respingerea – cu fermitate – a tuturor tentativelor de revizuire a frontierelor stabilite la sfârșitul Primului Război Mondial, reluarea negocierilor cu Uniunea Sovietică în vederea încheierii unui pact de neagresiune, strângerea legăturilor cu aliații tradiționali ai României (Franța și Marea Britanie) etc.

ROMANIAN-FRENCH RELATIONS IN APRIL 1932, REFLECTED IN THE PAGES OF THE BANAT DAILY “THE WEST”

Abstract

War reparations deeply affected international relations, and attempts were made by American economic, financial and political circles to solve this thorny problem by launching two plans (the Dawes Plan – 1929 and the Young Plan – 1930) and by establishing a general moratorium on the payment of war reparations and debts (the Hoover Moratorium – 1931).

Unfortunately, the end of the First World War did not bring the much-desired peace to Europe, as the Versailles system soon proved ineffective and short-sighted. On the ruins of the former Central and Eastern European empires (the German Second Reich, Austro-Hungary – derived from the Habsburg Empire, the Ottoman Empire and the Tsarist Empire), nation states emerged or existing states, which had gained their independence

some time ago and had embarked on the road to modernisation, joined their territories. Some European states adopted authoritarian or totalitarian models of government relatively early on (the Soviet Union, Italy, Turkey, Bulgaria, Poland, Hungary, Germany – now the Weimar Republic, Portugal, etc.).

The great global economic crisis has led to a progressive deterioration in international relations. On the European level, a number of pressing and difficult issues have emerged: war reparations; the Austro-German customs union or the Curtius-Schober project: disarmament; the European Union project, etc. Of particular concern were the privileged Soviet-German relations and the successful attempt by the Weimar Republic to achieve equal rights with other states in the field of armaments.

Formed on the basis of the principle of nationalities at the end of the First World War, Greater Romania will always advocate the maintenance of the territorial status quo and collective security, strictly respecting the Covenant of the League of Nations and building a network of agreements and treaties to defend the fundamental interests of the small and medium-sized states of Central and Eastern Europe. Dominated by four world-renowned diplomats (Take Ionescu, Ionel Brătianu, Nicolae Titulescu and I.G. Duca), Romania's foreign policy between the wars was defined by: the decisive role played within the framework of the Little Entente; the deterioration of Romanian-Soviet relations, generated by the dispute over Bessarabia; adherence to the Briand-Kellogg Pact, supplemented by the Hoover-Stimson doctrine; the strengthening of relations with Poland; the initiative to convene Balkan conferences, in order to achieve a new regional defensive alliance; the hostile reaction to the Austro-German customs union project; the favourable attitude towards the Danube Confederation plan launched by France; the Romanian-Hungarian confrontation in the trial of the Hungarian ophionists in Transylvania; the active involvement in the work of the Disarmament Conference; the privileged relations between Romania and France; the trade agreements and the Romanian-German cultural relations, etc.

The daily newspaper *The West* from Banat dealt with Romanian-French relations during the Iorga-Argetoianu government (April 1931-May 1932) with the utmost seriousness and objectivity, on all levels (economic, political-diplomatic, military, cultural, scientific, sports), including regional level, with a special interest for readers enjoying the feature articles or editorials printed on the front page of each issue, signed with the actual name of the journalist concerned or under a pseudonym relevant to the seriousness of the facts or events analyzed.

In conclusion, during the Iorga-Argetoianu cabinet (April 1931-May 1932), despite the rather difficult economic situation, the rapid rise of nationalist-extremist movements such as the Iron Guard, the erosion of the parliamentary regime and the first attempts of King Charles II to impose a personal regime, Romanian foreign policy advocated the maintenance of peace and security at European and world level, good neighbourly relations and, respectively, friendship within the existing alliances or those in the process of being formed (the Little Entente and the Balkan Alliance), the preservation of the territorial status quo in Central and South-Eastern Europe, the firm rejection of all attempts to revise the borders established at the end of the First World War, the resumption of negotiations with the Soviet Union with a view to concluding a non-aggression pact, the strengthening of ties with Romania's traditional allies (France and Great Britain), etc.